

New York Times bestseleris Nr. 1

TARNAITĖS PASAKOJIMAS

MARGARET ATWOOD

baltos lankos

Margaret Atwood

TARNAITĒS PASAKOJIMAS

Iš angļu kalbos vertē
NIJOLĒ REGINA CHIJENIENĒ

baltos lankos

I

NAKTIS

PIRMAS SKYRIUS

Miegojom buvusioje sporto salėje. Grindys čia buvo lakuotos, su išpieštomis linijomis ir apskritimais, skirtais kadaise čia vykusiems sporto žaidimams; krepšinio žiedai tebekabėjo, nors tinkliukų jau nebebuvo. Salę juosė balkonas žiūrovams, ir man atrodė, kad uodžiu vos juntama, tarsi vaiduokliška, aitraus prakaito dvelksmą podraug su saldžiu kramtomosios gumos ir kvepalų aromatu, sklindančiu nuo varžybas stebinčių mergaičių su veltiniais sijonais, matytais nuotraukose, vėliau su mini, paskui kelnėmis, vienu auskaru ausyje ir styrančiomis žaliomis plaukų sruogomis. Čia vykdavo šokiai, muzika vis dar pleveno ore, nebylių garsų palimpsestas, nesibaigianti stilių virtinė, požeminis būgnų grumenimas, alsu aimana, popierinių gėlių girliandos, kartoniniai velniūkščiai, besisukantis veidrodinis rutulys, apiberiantis šokėjus šviesos snaižėmis.

Salėje tebesijautė anų laikų kūniškas artumas ir vienatvė, laukimas kažko, kas neturi nei pavidalo, nei vardo. Aš prisimenu tą ilgėsį, rodos, tuoj kažkas įvyks ir vėl bus kitaip, kaip ir tos vis kitos rankos, staiga atsiduriančios mums ant strėnų ar žemiau,

stovėjimo aikštelėje, prie televizoriaus išjungtu garsu, vaizdams mirguliuojant ant besikilnojančių kūnų.

Mes ilgėjomės ateities. Kas mus apdovanojo tuo nepasotinamu alkiu, kas to išmokė? Anuomet tas godulys sklandydavo ore, ir dabar tebesklandė kaip pavėluotai atėjusi mintis, kol bandėme užmigti kareivinių lovose, eilėmis sustatytose atstu viena nuo kitos, kad negalėtume kalbėtis. Flanelinė patalynė kaip vaikams ir kareiviškos antklodės, iki šiol su JAV antspaudu. Tvarkingai sulanksčiusios drabužius pasidėdavome juos ant kėdžių kojūgalyje. Šviesa pritemdyta, bet neišjungta. Patruliuodavo Teta Sara ir Teta Elžbieta, su elektriniais botagais, mataruojančiais prie odinių diržų.

Ginklo jos neturėjo, jo nepatikėdavo net ir joms. Ginklus gaudavo tik apsauginiai, atrinkti iš Angelų. Apsauginiams neleidžiama įeiti į pasato vidų, nebent būtų iškviešti, o mums nevalia išeiti, nebent einant pasivaikščioti dukart per dieną, po dvi aplink futbolo aikštę, dabar aptvertą metaliniu tinklu su dygliuota tvora viršuje. Angelai stovėdavo už jos, atsukę mums nugaras. Mes jų bijojome, bet ne tik. Svajojome, kad jie bent pasižiūrėtų į mus. Kad galėtume bent persimesti žodžiu. Tada gal kuo nors apsikeistume, dėl ko nors susitartume, mes juk tebeturime kūnus. Išmokome šnibždėti beveik be garso. Prietemoje, kai Tetos nematydavo, ištiesusios rankas susiliesdavome pirštais. Išmokome skaityti iš lūpų, pasukusios galvas ant šono ir žiūrėdamos viena kitai į burną. Šitaip perduodavome savo vardus iš vienos lovos į kitą:

Alma. Džanina. Doloresa. Moira. Džuna.

II

VAIKŠČIOJIMAS PO KRAUTUVES

ANTRAS SKYRIUS

Kėdė, stalas, lempa. Viršuje, baltose lubose, vainiko pavidalo reljefas, jo viduje tuščia, viskas užtinkuota, tarsi veidas su išimta akimi. Kadaisė čia, matyt, kabėjo sietynas. Išlupo viską, ant ko būtų galima užnerti virvę.

Langas, dvi baltos užuolaidos. Po langu nišoje suolelis su maža pagalvėle. Pravėrus langą – plačiau jis neatsidaro – vidun ima plūsti oras ir pleventi užuolaidas. Galiu atsisėsti ant kėdės arba suolelio ir, susidėjusi ant kelių rankas, žiūrėti pro langą. Saulė taip pat patenka į kambarį ir krinta ant grindų – medinių, sudėtų iš siaurų lentų, smarkiai išblizgintų. Jaučiu vaško kvapą. Ant grindų kilimas – ovalus, rištas iš skiautelių. Mėgstamas jų akcentas: liaudies menas, archaika, moterų rankdarbiai, padaryti laisvalaikiu iš to, kas atlikę. Grįžimas prie senųjų vertybių. Ko neišmesi, tą panaudos. Manęs neišmetė. Kokia iš to nauda?

Ant sienos virš kėdės kabo paveikslas su rėmais, bet neįstiklintas: gėlių natiurmorto reprodukcija, mėlyni irisai, akvarelė. Gėlės dar neuždraustos. Kažin, ar kiekviena iš mūsų turi tokį pat paveikslėlį, tokią pat kėdę, tokias pat baltas užuolaidas? Kaip kareivinėse?

Įsivaizduokite, kad tarnaujate kariuomenėje, sakė Teta Lidija.

Lova. Viengulė, vidutinio kietumo čiužinys, uždengtas balta dygsniuota antklode. Lovoje nieko nevyksta, tik miegojimas arba nemiga. Stengiuosi nieko negalvoti. Dabar mintys, kaip ir visa kita, turi būti normuojamos. Yra nemažai dalykų, kuriuos reikia mesti iš galvos. Galvojimas riboja galimybes, o aš pasiryžusi ištvirti. Aš žinau, kodėl mėlynų irisų akvarelė ant sienos neįstiklinta ir kodėl ne iki galo atsidaro langas, ir kodėl jis iš grūdinto stiklo. Ne pabėgimų jie bijo. Čia toli nenubėgsi. Jie bijo kitokių gelbėjimosi kelių – tų, kurie atsivers, kai tik kur rasi aštrią briauną.

Tai štai. Visais kitais atžvilgiais toks kambarys galėtų būti tinkamas kokio nors koledžo ne pačiam garbingiausiajam svečiui apnakvindinti arba anų laikų gyvenimo aplinkybių spaudžiamai damai išnuomoti. Tokiai, kokios mes dabar esame. Mus taip pat prispaudė gyvenimo aplinkybės – tas, kurioms aplinkybės apskritai dar egzistuoja.

Tačiau kėdė, saulė, gėlės – į tai nenumosi ranka. Aš gyva, aš gyvenu, aš kvėpuoju, aš ištiesiu ranką delnu į saulę. Tai, kad esu čia, ne bausmė, o privilegija, kaip sakė Teta Lidija, be galo mėgstanti priešpriešas.

Skambina varpas, seikėjantis laiką. Laikas čia seikėjamas varpo dūžiais, kaip kadaise moterų vienuolyne. Kaip ir vienuolyne, čia tik keletas veidrodžių.

Atsikeliu nuo kėdės, ištiesiu į saulę kojas, apautas raudonais bateliais plokščiu padu – stuburui saugoti, ne šokiams. Raudonos pirštinės guli ant lovos. Paimu jas, maunuosi, pirštą po piršto. Viskas, išskyrus sparnelius man prie veido, raudona: mus ženklinanti kraujo spalva. Dukslus suknelės sijonas siekia

kulkšnis, krūtinę dengia plati papetė, rankovės plačios. Balti sparneliai taip pat būtini, jie skirti tam, kad nieko nematytumė, taip pat tam, kad nematytų mūsų. Man niekada netiko raudoni drabužiai, ne mano spalva. Pasiimu pirkinių krepšį, pasikabinu ant rankos.

Kambario durys – neprisiverčiu sakyti *mano* kambario – neužrakintos. Tiesą sakant, jos sandariai nė neužsidaro. Žengiu išvažkuotu koridoriumi, per vidurį nutiestas murzinai rausvas takas. Kaip keliukas per mišką, kaip kilimas po karalienės kojomis jis rodo man, kur eiti.

Takas pasisuka ir leidžiasi žemyn priekiniais laiptais, ir aš einu su juo, viena ranka laikydamasi turėklo – kadaise tai buvo gyvas medis, praėjusiam šimtmečiui ištekintas, nuzulintas iki malonaus blizgesio. Pats namas vėlyvųjų Viktorijos laikų, privatus gyvenamasis namas, priklausęs didelei turtingai šeimai. Koridoriuje – stovintis laikrodis, šykščiai trupinantis laiką, o toliau durys į svetainę, arba svečių kambarį, su kūno spalvos apmušalais ir kitomis iškalbingomis smulkmenomis. Svečių kambarys, kuriame niekada nesisvečiuoju, tik stoviu arba klūpau. Koridoriaus gale virš lauko durų – vitražo arka: mėlynų ir raudonų gėlių.

Čia, ant prieškambario sienos, dar tebekabo veidrodis. Jeigu pasuku galvą taip, kad balti sparneliai abipus veido nukreiptų mano žvilgsnį į jį, lipdama laiptais žemyn jį matau – apvalų, sferinį kaip žuvies akis triumfavo ir save pačią jame, nelyginant beformį šešėlį, kažkieno karikatūrą, heroję iš pasakos raudonu apsiaustu, nerūpestingai ir nenumaldomai artėjančią prie lemtingos akimirkos. Vienuolė kruvinu abitu.

Laiptų papėdėje – stovas skrybėlėms ir skėčiams, tekinto medžio, su ilgais švelniai į viršų užsiriečiančiais ragais lyg

besiskleidžiančiais paparčio lapais. Jame keletas skėčių: juodas Vado, mėlynas – Vado Žmonos ir dar vienas, skirtas man, – raudonas. Aš neimu raudonojo skėčio, nes pro langą mačiau šviečiant saulę. Kažin, ar Vado Žmona savo kambaryje? Ji ne visada tenai. Kartais girdžiu ją vaikštant pirmyn ir atgal, vienas žingsnis sunkus, kitas lengvesnis, paskui švelnus lazdelės stuktelėjimas per murzinai rausvą kilimą.

Einu koridoriumi, pro svetainės duris, pro duris, vedančias į valgomąjį, atidarau duris koridoriaus gale ir įeinu į virtuvę. Čia jau nebekvepia baldų vašku. Rita virtuvėje, ji stovi prie stalo baltu emaliuotu apsilupinėjusiu viršumi. Ji kaip paprastai vilki Mortos suknelę, blausiai žalia, kaip anų laikų chirurgų chalatai. Suknelė panaši į mano, ilga ir uždara, ant viršaus prijuostė su antkrūtine, bet nei balto kyko, nei sparnelių. Eidama į gatvę ji užsideda kyką, bet niekam per daug nerūpi, ar kas pamatys Mortos veidą. Iki alkūnių paraitotos suknelės rankovės apnuogina rudas rankas. Ji kepa duoną – mušnoja tešlą paskutiniu minkymu, paskui lipdo kepaliukus.

Pamačiusi mane Rita linkteli – sunku pasakyti, ar sveikindamasi, ar duodama suprasti, kad mane mato, – nusibraukia miltuotas rankas į prijuostę ir ima raustis stalčiuje talonų knygelės. Suraukusi antakius plėšteli tris talonus ir paduoda man. Jos veidas būtų geraširdiškas, jeigu šypsotųsi. Nors ji nepyksta ant manęs, tik nepitaria raudonai suknei ir viskam, ką ji simbolizuoja. Ji mano, kad nuo manęs galima kuo užsikrėsti ar kad nešu nelaimę.

Kartais pasiklausau už uždarytų durų, nors anksčiau niekada to nedarydavau. Neilgai, bijau būti pričiupta. Kartą, beje, nugirdau, kaip Rita sakė Korai, kad ji taip, kaip aš, nesižemintų.

Niekas tavęs ir neprašo, atšovė jai Kora. Na, o jeigu paprašytų, kažin ką gi darytum?

Važiuočiau į Kolonijas, pasakė Rita. Jos gali rinktis.

Pas Nemoteris, mirti iš bado ar dar dievaižin ko? Nenu-sišnekėk.

Jos gliaudė žimius. Pro praviras duris girdėjau, kaip kieti žirniai dunksi į metalinį dubenį. Girdėjau, kaip Rita sumurmėjo ar atsiduso nepatenkinta, o gal pritardama.

Šiaip ar anaip, pridūrė Kora, visa tai jos daro dėl mūsų, taip bent sakoma. Jeigu man nebūtų perrišti kiaušintakiai, gal ir aš būčiau atsidūrusi jų vietoje, na, jeigu būčiau, pavyzdžiui, dešimčia metų jaunesnė. Ne taip jau joms ir blogai. Tikrai neper-sidirba.

Ji tai jau tikrai nesikeistų su manim vietomis, pasakė Rita, ir aš atidariau duris. Jų veido išraiška buvo tokia, kokia visada būna moterų, užtiktų apkalbinėjant: sutrikusi, bet drauge išūloka, lyg jos būtų buvusios teisios. Tą dieną Kora su manimi elgėsi maloniau negu paprastai, o Rita buvo dar labiau paniurusi.

Šiandien, nors Ritos veidas buvo neįskaitomas, o lūpos kietai sučiauptos, aš norėjau pasilikti čia, virtuvėje. Gal ateitų Kora su citrinmedžių aliejaus buteliu ir dulkių šluotele, o Rita išvirtų kavos – Vadų namuose vis dar verdama tikra kava – ir mes sėdėtume prie Ritos stalo, nors jis yra visai ne Ritos, kaip ir stalas mano kambaryje, ir šnekučiuotumės apie skausmus ir maudulius, apie ligas, kojas, nugaras ir įvairiausius klastingus pokštus, kurių prikrečia mūsų kūnai nelyginant nepaklusnūs vaikai. Linkčio-tume galva į taktą viena kitos žodžiams, duodamos suprasti: o taip, ir man taip būna. Keistumės receptais, stengdamosi pranokti viena kitą savo kūniškėmis negalėmis; guostumės tyliai, švelniais minioriškais ir gedulingais balsais kaip balandės ant

stogo lietvamzdžio. *Suprantu tave*, murmėtume. Arba – kaip dar ir dabar kartais senesni žmonės gražiai pasako: *tu pagavai mano mintį*, lyg mintis būtų skraidantis paukštis. Tokia juk ji ir turėtų būti, tokia ir yra.

Kaip anksčiau nekęsdavau tokių pokalbių! O dabar ilgiuosi. Vis dėlto tai bendravimas. Tam tikri mainai.

O gal šiek tiek paliežuvautume. Mortos daug žino, jos pasikalba, perduoda slaptas naujienas iš vienu namų į kitus. Kaip ir aš, jos, be abejo, klausosi prie durų ir moka matyti net nuleidusios akis. Kartais nugirsdavau jas ką nors apšnekant, pagaudavau jų tylaus pokalbio nuotrupas. *Negyvagimis, baigta*. Arba: *Bedė jai virbalu, tiesiai į pilvą. Pavydas užgraužė*. Arba piktdžiugiškai: *Su klozeto valikliu. Suėjo kuo gražiausiai, nors, atrodytų, skonį juk turėjo pajusti. Matyt, gerai buvo prilupęs. Bet jie mikliai ją išaiškino*.

Arba padėčiau Ritai kepti duoną. Sukiščiau rankas į stangrų šiltą minkštimą, taip primenantį kūną. Aš trokštu ką nors liesti, ką nors kita, ne audinį ar medieną. Trokštu nusikalsti lietimui.

Net jeigu paprašyčiau, net jeigu šitaip nusižengčiau padorumui, Rita man neleistų. Ji bijotų. Mortai nedera broliautis su mumis.

Broliautis reiškia *elgtis kaip su broliu*. Lukas man taip aiškino. Jis sakė, kad nėra tokio žodžio, kuris reikštų *elgtis kaip su seserimi*. Turėtų būti seseriautis. Tai buvo jo mėgstama tema. Žodžių daryba, neįprasta vartosena. Aš erzindavau jį, vadindavau pedantu.

Paimu talonus iš atkištos Ritos rankos. Ant jų pavaizduota, kurį į ką galima išmainyti: dvylika kiaušinių, gabalėlis sūrio, rudas daiktas, reiškiantis kepsnį. Įsikišu talonus į užtrauktuku užsegamą kišenę ant rankovės, kur laikau leidimą.

– Paprašyk duoti šviežių kiaušinių, – sako ji. – Kad nebūtų, kaip praeitą kartą. Ir žiūrėk, kad višta būtų jauna. Pasakyk, kam perki, tada labiau pasistengs.

– Gerai, – sakau. Nesišypsau. Kam gundyti ją draugyste?

TREČIAS SKYRIUS

Išeinu pro užpakalines duris į sodą – didelį ir prižiūrimą: viduryje pievelė, žilvitis su žirginiais, iš kraštų – gėlynai; narcizai jau vysta, o tulpių kaušeliai skleidžiasi, lieja spalvas. Tulpių raudonis prie stiebo tirštesnis, tarsi gyjančios įpjovos.

Šis sodas – Vado Žmonos viešpatija. Pro savo grūdinto stiklo langą dažnai ją čia matau: klūpomis ant pagalvėlės, plonas melsvas šydas užmestas ant plačiakraštės skrybėlės, šalia krepšys su sodo žirkklėmis ir virvelėmis gėlėms parišti. Jeigu reikia ką nors iškasti, padeda Vadui priskirtas Sargas. Vado Žmona nurodinėja baksnodama lazdele. Daugelis Žmonių turi tokius sodus, jų priedermė tvarkyti juos ir puoselėti.

Aš irgi kadaise turėjau sodą. Dar ir dabar prisimenu išverstos žemės kvapą, jaučiu storapilvius svogūnėlius delne, girdžiu, kaip čeža pro pirštus byrančios sėklos. Kai galvoju apie tai, laikas bėga greičiau. Kartais Vado Žmona liepia išnešti laukan kėdę ir tiesiog sėdi ant jos savo sode. Žvelgiant iš toli, vaizdas labai taikus.

Dabar jos tenai nėra, kažin, kur ji galėtų būti. Nemėgstu susidurti su ja netikėtai. Gal ji siuva savo kambaryje, užsikėlusį kairę artritą nuvargintą koją ant suoloelio. Arba mezga šalikus Angelams, kovojantiems pirmose fronto linijose. Abejoju, ar Angelams reikia tų šalikų, be to, Vado Žmonos šalikai

pernelyg įmantrūs. Jos netraukia žvaigždučių ir kryžiuokų raštas, mėgstamas daugelio kitų Žmonių, jai tai neįdomu. Jos šalikų galuose rikiuojasi eglės arba ereliai, arba sustingusios žmonių figūrėlės: berniukas ir mergaitė, berniukas ir mergaitė. Tie šalikai ne suaugusiems vyrams, bet vaikams.

Kartais galvoju, kad tie šalikai nėra nesiunčiami Angelams, bet išardomi ir susukami į kamuolius, iš kurių ir vėl mezgama. Gal tai tik užsiėmimas Žmonoms, kad jos turėtų kokį tikslą. Bet aš pavydžiu Vado Žmonai mezgimo. Gera turėti nedidelių tikslų, kuriuos lengva pasiekti.

Kodėl jinai pavydi man?

Ji nekalba su manimi, nebent kai tai neišvengiama. Esu jai gyvas priekaištas ir kartu būtinybė.

Pamenu, kaip prieš penkias savaites stovėjom viena priešais kitą tą dieną, kai čia atvykau. Sargas iš ankstesnės paskyrimo vietos atvežė mane prie įėjimo durų. Pirmąją dieną mums leidžiama įeiti pro priekines duris, bet vėliau turime vaikščioti pro užpakalines. Tie dalykai dar nenusistovėję, per mažai praėjo laiko, niekas negali įvertinti tikrosios mūsų padėties. Po kurio laiko liks tik priekinės arba tik užpakalines durys.

Teta Lidija pasisakė už priekines. Jūsų padėtis garbinga, tvirtino ji.

Sargas paskambino į duris, bet nereikėjo laukti, kol kas nors išgirs ir atskubės atidaryti – durys tuoj pat atsivėrė į vidų. Matyt, jos stovėta už jų. Aš tikėjauosi Mortos, bet ten buvo ji, apsilikusi ilga melsva suknele, neapsiriksi.

Vadinasi, tu naujokė, pasakė. Ji nepasitraukė į šoną ir nepraleido, o stovėjo tarpduryje užstodama įėjimą. Norėjo, kad

pajusčiau – neįeisiu, kol jinai man neleis. Pro tokias užkardas, kaip sakoma, nors alkūnėmis braukis.

Taip, atsakiau.

Palik priebutyje, pasakė ji Sargui, laikančiam mano lagaminą. Nedidelį raudono plastiko lagaminėlį. Dar turėjau didesnį, su žieminio apsiaustu ir šiltesnėmis suknelėmis, bet jį atveš vėliau.

Sargas pastatė lagaminą ant žemės. Už nugaros išgirdau takeliu tolstančius jo žingsnius, paskui užsidarančių vartelių žvangtelėjimą ir pasijutau taip, lyg kas būtų atitraukęs prilaikančią ranką. Ant naujų namų slenksčio visada persmelkia vienatvė.

Ji palaukė, kol suburzgė variklis ir automobilis nuvažiavo. Aš nemačiau jos veido, tik tai, ką aprėpiau žvilgsniu nuleidusi galvą: mėlyną storoką jos liemenį, kairę ranką ant dramblio kaulo lazdelės rankenos, stambius deimantus ant bevardžio piršto, kuris kadaise buvo dailus, o dabar krumplėtas, bet prižiūrėtas, su apvaliai nušlifuo tu nagu. Žiedas ant to piršto atrodė nelyginant ironiška šypsena, jis tarsi tyčiojosi iš jos.

Ką gi, jeik, pasakė ji ir apsisukusi nušlubčiojo koridoriumi. Uždaryk duris.

Aš pakėliau raudonąjį lagaminėlį – to ji iš manęs ir norėjo – ir įėjusi uždariau duris. Tylėjau. Jeigu tavęs nieko neklausia, mokė Teta Lidija, geriau laikyti liežuvį už dantų. Pasistenkite atsistoti į jų vietą, sakė ji, gniaužydama bei gražydama rankas ir nervingai gailiai šypsodamasi. Joms nelengva.

Čionai, pasakė Vado Žmona. Kai įžengiau į svečių kambarį, jinai jau sėdėjo ant savo kėdės, užsikėlusį kairę koją ant suoloelio su pagalvėle, ant kurios buvo išsiuvinėtas krepšelis su gėlėmis. Šalia ant grindų buvo pamestas mežginys, iš jo kyšojo virbalai.

Stovėjau priešais susidėjusi rankas. Na, tarė ji. Ji turėjo cigaretę, įsidėjo ją į burną ir laikė suspaudusi tarp lūpų, kol uždegė. Taip suspaustos jos lūpos atrodė plonos, su vertikaliomis raukšlelėmis aplinkui, kaip lūpų dažų reklamose. Žiebtuvėlis dramblio kaulo spalvos. Cigaretės, pirktos juodojoje rinkoje, pamaniau, ir tai man suteikė vilties. Netgi dabar, kai nebėra tikrų pinigų, juodoji rinka tebegyvuoja. Ji visada bus, nes visada atsiras daiktų, kuriuos galima išmainyti. Ji iš tų moterų, kurios gali nusižengti taisyklėms. Bet ką aš galėčiau pasiūlyti mainais?

Aš ilgėsiu, stebėsiu į cigaretę. Man jos buvo uždraustos, kaip kava ir alkoholis. Tai su anuo, kaip jis ten, nieko neišėjo, pasakė jinai.

Ne, ponija, atsakiau.

Ji lyg ir nusijuokė, paskui užsikosėjo. Vargšeliui nepasisekė, pasakė. Čia tavo antras kartas?

Trečias, ponija.

Tau irgi nekas, pasakė ji. Ir vėl kosulingai nusijuokė. Sėskis. Šiaip tokių dalykų čia nebus, tik šiandien.

Prisėdau ant kėdės su kietu atlošu. Nenorėjau dairytis po kambarį, kad nepasirodyčiau nedėmesinga jai, tad marmuro židinyje dešinėje su virš jo kabančiu veidrodžiu ir gėlių puokštės buvo tik akių kampučiuose šmėksantys siluetai. Vėliau turėsiu į valias laiko viską apžiūrėti.

Dabar jos veidas buvo tiesiai prieš maną. Man pasirodė, kad ją pažįstu ar bent jau kažkur esu mačiusi. Iš po vualio lindėjo sruoga vis dar šviesių plaukų. Tada pamaniau, kad dažytų, nes plaukų dažų taip pat galima gauti juodojoje rinkoje, bet dabar žinau, kad jie natūraliai šviesūs. Jos antakiai buvo išpešioti plona lenkta linija ir veidas dėl to atrodė nuolat nustebes,

įpykęs ar susidomėjęs, koks būna išsigandusio vaiko, tačiau vokai po jais buvo pavargę. Iškilios akys, priešingai, spindėjo atšiauria saulėto vidurvasario dangaus mėlyne, kuri tarsi užsiveria tau bežiūrint. Jos nosis, kadaise buvusi daili, dabar atrodė per maža veidui. Šis – nepasakytum, kad plokščias, bet platus. Nuo lūpų kampučių žemyn ėjo dvi raukšlės, tarp jų – smakras, sugniaužtas kaip kumštis.

Norėčiau matyti tave kuo rečiau, pasakė ji. Manau, tą patį jauti ir man.

Aš neatsakiau, nes pasakyti „taip“ būtų buvę įžeidu, o „ne“ reikštų priešgyniavimą.

Žinau, kad tu ne kvaila, kalbėjo ji toliau. Ji užsitraukė ir išpūtė dūmą. Skačiau tavo bylą. Vertinu tai kaip dalykinį susitarimą. Bet jeigu man kas nors kenkia, atsilyginu tuo pačiu. Supratai?

Taip, ponია, atsakiau.

Nevadink manęs ponია, suirzo jinai. Tu ne Morta.

Aš nepaklausiau, kaip man reikėtų ją vadinti, nes aiškiai mačiau, kad ji tikisi niekada nebūsiant progų man kaip nors į ją kreiptis. Jaučiau nusivylimą. Tada dar norėjau, kad ji taptų mano vyresniąja seserimi, motinos įsikūnijimu, kad suprastų ir gintų mane. Ankstesniame mano paskyrimo Žmona beveik neiškeldavo kojos iš miegamojo. Mortos sakė, kad geria. Norėjau, kad šį kartą būtų kitaip. Norėjau tikėti, kad kitame laike ir gyvenime ji man būtų patikusi. Bet supratau, kad ji niekada nebūtų man patikusi, kaip ir aš jai.

Ji užgesino iki pusės surūkytą cigaretę rantiytoje peleninėje ant stalelio. Užgesino ryžtingai – spusteldama ir pasukdama, o ne kelis kartus manieringai pabaksnodama kaip daugelis Žmonų.

O dėl mano vyro, pasakė ji, tai jis yra mano vyras. Mano. Noriu, kad aiškiai tą suprastum. Kol mirtis mus išskirs. Tai neatšaukiama.

Taip, ponია, atsakiau, vėl užsimiršusi. Anksčiau mergaitės turėdavo tokių lėlių, kurios kalba patraukus nugaroje virvelę. Man pasirodė, kad kalbu būtent taip – monotoniškai, lėliškai. Ji turbūt vos susivaldė netrenkusi man per veidą. Joms leidžiama mus mušti, tam esama biblinio precedento. Tik ne kokiais įnagiais. Rankomis.

Tai buvo vienas iš mūsų kovos tikslų, pasakė Vado Žmona ir staiga nukreipė žvilgsnį į savo gumbuotus, deimantais apmaustytus pirštus, ir aš supratau, kur esu ją mačiusi.

Pirmą kartą per televiziją, kai buvau aštuonerių ar devynerių. Sekmadienio rytais, kai mama, atsigriebdama už visą savaitę, miegodavo ilgiau, aš atsikeldavau ir nuėjusi prie televizoriaus mamos kabinete spaudinėdavau kanalus, ieškodama animacinių filmukų. Kartais, nieko neradusi, žiūrėdavau „Evangelijos valandėlę bręstančioms sieloms“, kurioje buvo pasakojamos biblinės istorijos vaikams ir giedamos giesmės. Viena iš laidos vedėjų buvo vardu Serena Džoj*. Ji buvo solinis sopranas. Baltaplaukė, grakšti, riesta nosimi ir didelėmis mėlynomis akimis, kurias giedodama pakeldavo aukštyn. Ji sugebėjo juoktis ir verkti tuo pačiu metu, viena ašara lyg pagal užsakymą riedėdavo skruostu, o balsas, virpantis ir lengvas, kildavo iki aukščiausių natų.

Moteris, sėdinti priešais mane, buvo Serena Džoj. Bent jau kadaise. Vadinasi, viskas blogiau nei maniau.

* *Serene Joy* (angl.) – šviesus džiaugsmas.